Autor Guste Santini
Petak, 19 Siječanj 2007 13:51

Od ove godine 13-ti član eurozone je i Slovenija. Fešta je bila na visini. Lideri europskih zemalja jasno su istaknuli da je Slovenija uzor mnogim zemljama, posebice onim u tranziciji. Rečeno je i ono najvažnije: uvođenje eura bio je šlag na tortu koju su slovenci sami umjesili i ispekli. I pored činjenice da je Slovenija napravila velik iskorak i postigla zavidne gospodarske rezultate ipak i dalje vrijede ograničenja u zapošljavanju u većini starih članica EU. Toliko o doborodošlici starog društva prema novim članovima.

Pragmatični slovenci su odmah po uvođenju eura i zasluženom slavlju pristupili analizi novih ograničenja temeljem uvođenja eura i to ne samo u institutima već i putem medija. Tako se to radi. Nema razloga i štetno je pričati jednu priču koju svi želimo čuti da bi nam život istovremeno pričao sasvim drugu priču (slučaj Hrvatske).

Slovenija uvođenjem eura obvezala se je na primjenu maastrichskih kriterija. Oni su vrlo rigorozni i potrebna je vellika disciplina svih sudionika procesa reprodukcije kako bi se kretanja zadržala u okviru postavljenih kriterija. Uvođenje eura konkretno znači napuštanje vlastite monetarno-kreditne politike i tečaja tolara, te prihvaćanja euro politike. Arsenal instrumenata ekonomske politike se tako svodi na fiskalnu i politiku dohodaka (koja je i sama u izravnoj svezi s poreznom politikom).

Mi u Hrvatskoj vrlo lako možemo shvatiti probleme koje slovenci moraju rješavati. Naime, vezivanje hrvatskog dinara, pa potom, kune za njemačku marku i, danas, za euro donijelo je ekonoomskoj politici mnoge probleme koje nismo rješili. Posljedice te i takve politike su dramatične. Dovoljno je pogledati nizak nivo privredne aktivnosti, velik inozemni i javni dug, rasprodaju obiteljskog srebra..... Sve je to – ali ne samo to – rezultat vezivanja tečaja za referentnu valutu. Naprosto problem je u učinkovitosti nacionalne ekonomije. Ukoliko je učinkovitost manja, kao što je slučaj Hrvatske, problemi nisu rješivi odnosno rješivi su ali je visoka cijena rješenja i implicira mnoge socijalne tenzije jer hoćeš-nećeš netko mora platiti cijenu manje učinkovitosti. Jasno, suprotan je slučaj kada nacionalna ekonomija bilježi brži rast učinkovistoti kao što je to slučaj Kine i njezinog vezivanja juana za američki dolar. Upravo vezivanje za američki dolar u uvjetima dramatično visokih stopa rasta bruto domaćeg proizvoda omogućuje Kini da ostvaruje suficit od preko 100 milijardi dolara, a devizne rezerve prelaze izno od bilijun dolara.

Kriterij je sasvim jasan moguće je vezivanje za neku valutu ili čak uvođenje strane valute (kao što su to učinili slovenci prihvaćanjem eura) uz uvjet da je marginalna produktivnost rada veća od produktivnosti rada privrede čija se valuta uvodi. Opet se vraćamo hoćemo-nećemo starom Marxu.

Slovenci imaju mogućnost da rješe problem ukoliko analiziraju našu ekonomsku politiku i ukoliko ostanu svoj na svome. Najava da će Nova ljubljanska banka i Triglav postati holding po uzoru na Raiffeisen ne samo da ohrabruje već potvrđuje moju vjeru u mudrost slovenskih vlasti.